

Een klein vermogen en toch daadkrachtig

Caritas in de praktijk

Het Aartsbisdom Utrecht heeft een sterke Caritastraditie. De PCI-besturen zijn relatief rijk als je het vergelijkt met elders. Sommige zijn heel vermogend, maar andere moeten roeien met de (niet zo lange) riemen die men heeft. Het jaarlijkse werkkapitaal bestaat uit de opbrengst van effecten en van beleggingen in onroerend goed (huren en pachten), aangevuld door collectegelden en giften (en af en toe een legaat).

Met een groot werkkapitaal kun je meer doen. Zo heeft in Amersfoort de Caritas in 2019 enkele grote stappen gezet in samenspraak met de gemeente en anderen. Men steunde als enige kerkelijke organisatie, samen met een zorgverzekering en een bank, een nieuw gemeentelijk herstructureringsfonds voor problematische schulden. Er zijn veel mensen met zodanige schulden dat zij er op eigen kracht niet meer uitkomen. Door dit fonds worden de schulden overgenomen, er wordt een betalingsregeling gemaakt met de schuldeisers en de aflossingsmogelijkheden voor de schuldenaar worden vastgesteld. Dit alles voor drie jaar, daarna is hij/zij schuldenvrij. Elders bestaat ook schuldhulpverlening, maar in Amersfoort heeft de betrokken schuldenaar al snel te maken met maar één loket, wat het proces veel overzichtelijker maakt. Zoiets kun je als Caritas alleen mee opzetten als je bestuur daadkrachtig is en je werkkapitaal groot.

Een klein werkkapitaal, € 20.000 of minder, hoeft echter helemaal niet te betekenen dat er minder gebeurt. Twee voorbeelden laten dit zien, op een heel verschillende manier. Kijk eens naar de praktijk in een stedelijk gebied (St. Eusebiusparochie: Arnhem/Rozendaal/Rheden) en op het platteland (St. Paulusparochie: Groenlo en omstreken). Ik ontmoet de bestuursleden regelmatig omdat ik hen vanuit het aartsbisdom begeleid.

De Eusebiusparochie

Het PCI-bestuur van de Eusebiusparochie vergadert zesmaal per jaar in Velp.

Vertegenwoordigers van de twee werkgroepen uit Arnhem en de Veluwezoom schuiven altijd aan. Het werkkapitaal is zo'n € 20.000. De gemeenten Arnhem en Rheden zijn heel actief op het terrein van de armoedebestrijding en -preventie. In de Veluwezoom is een noodfonds actief dat aanvragen van hulpverleners behandelt: de S.U.N. Rheden e.o.. De Caritaswerkgroep Veluwezoom krijgt zelf weinig aanvragen, maar volgt wel wat er allemaal gebeurt, springt af en toe bij en zoekt zijn weg binnen het netwerk. Ook ondersteunt men jaarlijkse projecten: het Inloophuis en de Voedselbank in Dieren, de regionale stichting SchuldHulpMaatje en de interkerkelijke actie Kersttas. Daarnaast heb je Arnhem, één van de armste steden van ons land met tweemaal zoveel armoede als gemiddeld. Diaconaal gebeurt er vanuit de kerken van alles. Tekenend is misschien dat van de 31 genomineerde diaconale projecten uit het aartsbisdom voor de Ariëns Prijs 2019 voor Diaconie er vier uit Arnhem kwamen. Sociale projecten, gericht op armoedebestrijding en het doorbreken van sociaal isolement, zijn er natuurlijk overal. Bijzonder is eerder dat genoemde vier projecten zichzelf zien als (mede) gelieerd aan de rooms-katholieke parochie. In dit artikel ga ik met name in op de situatie in de stad Arnhem. Met de protestantse kerken en de Vincentiusvereniging werkt Caritas sinds 1991 samen in een Stedelijk Oecumenisch Diaconaal Beraad. De Vincentiusvereniging is zeer actief en zette in 2000 de plaatselijke stichting Leergeld op. De Caritas heeft zich in Arnhem binnen de noodhulpverlening een heel eigen plaats verworven.

Caritaswerkgroep van Arnhem (rechts de coördinator)

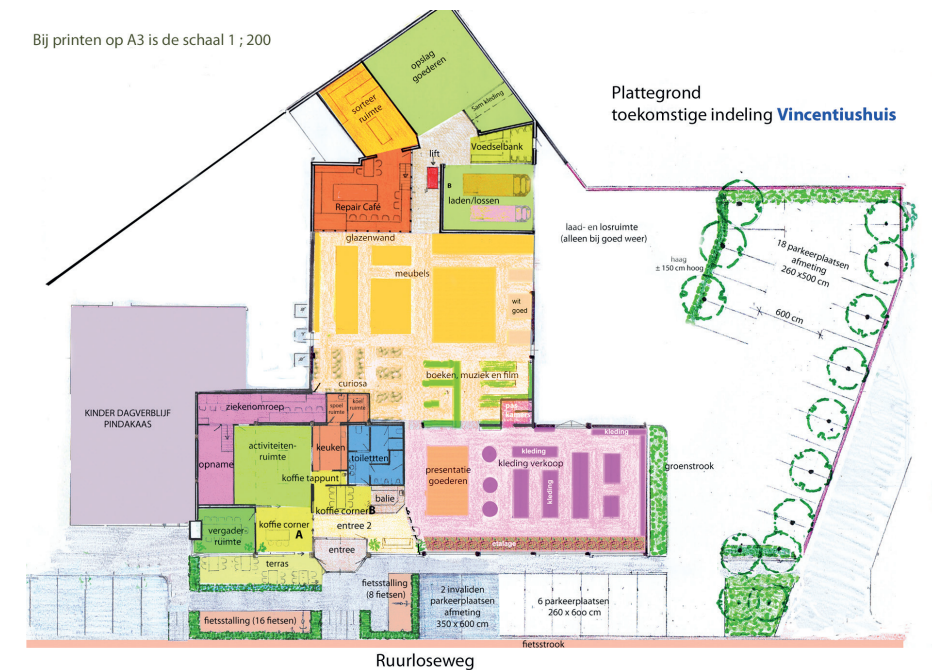
Na een hulpaanvraag gaan werkgroepleden, meestal twee aan twee, op huisbezoek. In 2019 waren er 135 hulpvragen (waarvan vijf uit Rheden). De bedragen variëren sterk en de hulp kan ook van niet-financiële aard zijn. Zo werden er 35 voedselnoodpakketten uitgereikt. En de leden van het pastoraal team hebben bonnen van € 25 voor acute noodhulp aan de deur, totale kosten zo'n € 12.000. Soms springt een plaatselijk charitatief fonds, de Dullertsstichting, bij. De Caritas van de parochie heeft een levend contact met een vijftiental projecten, die jaarlijks ondersteund worden met een bedrag tussen de € 250 en € 500. Totaal is er in 2019 ruim € 7.000 uitgegeven, het meeste in december. Het gaat om bijvoorbeeld de Voedselbank, de Kledingbank, Inloophuizen, een maatjesproject voor eenzaam stervenden, vakantiecampen voor kinderen en ouderen, een kringloopwinkel voor bewoners van de beide AZC's, bezoeken van minder bedeelden aan kloosters, kerstpakketten en vastentassen. Zo worden veel mensen bereikt.

Hoe komt het dat in Arnhem makkelijker dan op veel andere plaatsen het contact tot stand komt tussen de caritaswerkgroep en hulpvragers? Dit heeft te maken met het feit dat men levende contacten onderhoudt binnen het hele netwerk van de armoedebestrijding. De coördinator van de werkgroep, een door de wol geverfde oudere man, kent naast de vrijwilligersorganisaties ook veel professionals persoonlijk: maatschappelijk werkers, ambtenaren en gemeentebestuurders. Ze weten hem te vinden en hij is niet te beroerd om hen aan hun jas te trekken als het niet opschiet rond een schrijnend geval. Hij laat zich ook niet belazeren en gaat als het nodig is een indringend gesprek aan. Binnen de werkgroep en bij het bestuur heeft hij altijd wel een pakkend verhaal. Caritas staat op de kaart!

De Paulusparochie

In de Achterhoek gaan veel kerken dicht. In Groenlo zal de Calixtusbasiliek als laatste overblijven. De Caritas heeft een gering werkkapitaal, rond de € 5.000. Sinds 1853 is er een actieve Vincentiusvereniging. Dáár ligt al decennia het zwaartepunt rond armoedebestrijding. Er is niet alleen een winkel met tweedehands kleding; er worden ook noodpakketten, renteloze leningen en kerstpakketten verstrekt en men kan mensen goed

doorverwijzen. Ook is men uitgiftepunt van de mee opgerichte regionale Voedselbank. Toen Groenlo nog een zelfstandige parochie was, waren Caritas en Vincentius vrijwel één onder de naam VICA. Met de parochiefusie werd er ontvlochten, maar de banden bleven innig. Een werkgroepenstructuur is er nauwelijks. Bestuursleden komen tweemaal per jaar samen. De kracht van het Caritasbestuur ligt op een ander vlak: de oprichting, samen met Vincentius, van de regionale stichting SchuldHulpOpMaat

(S.O.M.) in 2011. Hier wordt veel uitvoerend werk gedaan. Caritasbestuursleden treffen elkaar ook in de S.O.M. en bij Vincentius. Dit jaar investeert Caritas met instemming van het aartsbisdom via een hypothecaire lening bijna een derde van zijn vermogen in een nieuwe, veel grotere vestiging van Vincentius, een gebouw waar allerlei verwante organisaties onderdak zullen vinden (zie afbeelding hierboven). Grote sponsors, waaronder de gemeente, maken dit mede mogelijk. De taak van Caritas hier is dus minder uitvoerend maar meer voorwaardenscheppend, zodat anderen de armen in Oost Gelre en Berkelland kunnen ondersteunen. Ook de (rijkere) Caritas van de Ludgerparochie, met wie de Paulusparochie onlangs is gefuseerd, investeert in Vincentius. Daar heeft men echter ook de zorg voor Aalten en Winterswijk, verder van Groenlo. Het komt vaker voor dat een arme en een rijke Caritas moeten fuseren. Bij de rijke levert dat vaak weerstand op: 'ons geld wordt afgepakt' en 'het gebied wordt zo veel te groot' zijn begrijpelijke reacties. Maar het is een gewenningsproces. De ervaring leert dat er een positieve dynamiek kan ontstaan als er eenmaal een nieuw bestuur gevormd is.

door Hans Oldenhof, diocesaan diaconaal werker